



Protocol Medicijnverstrekking en medisch handelen

12 juni 2023

Ingangsdatum: 1 juni 2023

Documenteigenaar: bestuurssecretaris

Versiebeheer

Versie	Overlegvorm	Soort raadpleging	Datum van goedkeuring/bespreking
1.0	GMT	advies	30 maart 2023
1.0	College van bestuur	vaststelling	17 april 2023

Dit protocol is opgesteld volgens de richtlijnen van de GGD en wordt gepubliceerd op de website van de school.

1. Inleiding	4
2. Medicijnverstrekking en medisch handelen	5
2.1 De leerling wordt ziek op school	5
2.2. Het verstrekken van medicijnen in noodsituaties	6
2.3. (Reguliere) medische handelingen	7
2.4 Werkwerken en excursies	8
3. Bijlagen	10
3.1 Bijlage 1: Verklaring Toestemming tot handelwijze voor als de leerling ziek wordt of gewond raakt op school	11
3.2 Bijlage 2: Afspraken m.b.t. het uitvoeren van medische handelingen op school	13
3.3 Bijlage 3: Afspraken m.b.t. het uitvoeren van medische handelingen op VSO school	15
3.4 Bijlage 4: Hoe te handelen bij een calamiteit?	18
3.5 Bijlage 5: Handelingen waarvoor de wet BIG geldt	19

1. Inleiding

Medewerkers op scholen van de CVO Groep worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet.

Ook krijgen scholen steeds vaker het verzoek van ouders/verzorgers om hun kind de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen. Medewerkers en de schoolleiding moeten zich realiseren dat wanneer zij fouten maken of zich vergissen, zij voor deze foute handelingen of vergissingen aansprakelijk gesteld kunnen worden. Daarom geeft de CVO Groep in dit protocol aan hoe scholen in deze situaties kunnen en moeten handelen.

Uitgangspunt van dit protocol is dat er *geen medicijnen* worden verstrekt aan leerlingen en dat medewerkers *geen medische handelingen* uitvoeren.

Voor onze VSO scholen geldt dat sommige leerlingen niet in een thuissituatie verblijven, maar binnen de open of gesloten jeugdzorg. Van ouders kan dan niet verwacht worden dat zij op school komen om medicijnen toe te dienen. Daarom geldt voor de VSO scholen dat zij wél orale medicijnen toedienen, maar dat dit wel aan strenge regels is gebonden. Er wordt schriftelijk vastgelegd om welke orale medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden ze moeten worden toegediend, en op welke wijze dat dient te geschieden.

2. Medicijnverstrekking en medisch handelen

Dit protocol voorziet in richtlijnen waarbij voor alle betrokken partijen de beste voorwaarden worden georganiseerd, maar in de praktijk zal bij spoedgevallen altijd een afweging tussen protocollaire en pragmatische zaken moeten plaatsvinden. Voor de individuele medewerker geldt dat hij/zij mag weigeren handelingen uit te voeren, waarvoor hij/zij zich niet bekwaam acht.

Er zijn drie te onderscheiden situaties:

1. De leerling wordt ziek op school of tijdens een schoolactiviteit
2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek
3. Het uitvoeren van medische handelingen

Hieronder wordt op elk van deze situaties nader ingegaan.

2.1 De leerling wordt ziek op school

Regelmatig komt een leerling 's morgens gezond op school en krijgt hij of zij tijdens de schooluren last van hoofd-, buik- of andere soorten pijn. Ook kan een leerling bijvoorbeeld door een insect gestoken worden. In zijn algemeenheid geldt dat een medewerker niet over de **opleiding** en deskundigheid beschikt om een **diagnose** te stellen.

Uitgangspunt is dat er **geen medicijnen worden verstrekt** en dat een leerling die ziek is geworden naar huis gaat. Er wordt op de scholen van de CVO Groep dus ook geen paracetamol verstrekt, tenzij bij hoge uitzondering. Ook de VSO scholen vallen hier buiten. Zij dienen, indien ouders of voogden hier schriftelijk toestemming voor geven, orale medicijnen toe.

Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

1. **Ouders hebben een informatieplicht naar school en informeren school, indien hier aanleiding voor is, vooraf over de gezondheidstoestand van de leerling.**
2. De school rekent erop dat ouders/verzorgers telefonisch bereikbaar zijn.
3. Een medewerker van de school zorgt ervoor dat de leerling onder toezicht blijft tijdens het organiseren van opvang (zoeken van contact met de ouders/verzorgers).
4. De medewerker die de leerling opvangt, zoekt, indien noodzakelijk of omdat de leerling dit aangeeft, eventuele medische informatie over de leerling op. Dit gebeurt in samenspraak met iemand die hiertoe bevoegd is, bijv. de receptie, onderwijsassistent of leerling-administratie,
5. Een medewerker neemt contact op met de ouders/verzorgers (of het aangegeven contactadres) om te overleggen wat er moet gebeuren (komt er iemand naar de school, is er iemand thuis om de leerling op te vangen, wanneer wordt de leerling opgehaald, gaat school met de leerling nu meteen naar de huisarts of het ziekenhuis, etc.).

6. De medewerker die de leerling opvangt, schakelt de bedrijfshulpverlener (BHV) in en schat in overleg met de BHV-er in of de medische zorg dusdanig is, dat een oordeel van een arts vereist is en belt dan met een huisarts of een huisartsenpost in de buurt en in noodgevallen met 112. Bij twijfel mag de BHV-er/medewerker ook rechtstreeks 112 bellen.
7. Bij punt 6 wordt de betreffende conrector of teamleider ook direct op de hoogte gesteld.

Uitgangspunt is: men handelt zo zorgvuldig mogelijk en conform dit protocol. Dit protocol is aan alle medewerkers uitgereikt en ouders/verzorgers het lezen via de website van de school.

2.2. Het verstrekken van medicijnen in noodsituaties

Leerlingen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan puffjes voor astma of antibiotica of een spuit voor behandeling van de gevolgen van allergieën. Ouders/verzorgers vragen dan soms aan de schoolleiding of een medewerker deze middelen wil en kan verstrekken. Het verstrekken van deze middelen is een medische handeling.

De CVO Groep neemt het volgende standpunt in:

- op school worden **geen reguliere medische handelingen** verricht, **ook niet door de BHV;**
- **onze scholen, behalve de VSO scholen, verstrekken geen regulier toe te dienen medicijnen.** Het is daarmee aan de ouders/verzorgers om zorg te dragen voor het organiseren van deze zorg. Hiertoe kunnen afspraken met de school (ruimte, tijd, etc.) worden vastgelegd;
- voor leerlingen waarbij het noodzakelijk is om in een acute situatie onmiddellijk een levensreddende spuit toe te dienen (notenallergie, bijensteken etc.), kan bij de inschrijving van deze leerlingen een formulier (zie bijlage 1 in H3.1) worden ingevuld door ouders/verzorgers en schoolleiding om de zorg hieromtrent te organiseren. Op dit formulier staan de plichten van ouders/verzorgers en school omschreven en daar tekenen beiden voor.
- Van iedereen die getuige is van een noodsituatie waarbij iemand in levensgevaar verkeert, wordt verwacht dat indien mogelijk hulp wordt geboden. Het is strafbaar om iemand die in levensgevaar verkeert niet te helpen. Die hulp bestaat in ieder geval uit het bellen naar 112. De medisch deskundige van 112 geeft aan welke actie ondernomen dient te worden. Als dit bijv. het toedienen van een levensreddende spuit is, dient de betreffende medewerker dit uit te voeren.

Op het toestemmingsformulier worden de omstandigheden waaronder de medicijnen moeten worden verstrekt vastgelegd. Door het formulier zorgvuldig in te vullen en te ondertekenen, geven ouders/verzorgers duidelijk aan wat voor het welzijn van hun kind belangrijk is en de school weet precies wat er moet worden gedaan en waar ze verantwoordelijk voor zijn.

De ouders/verzorgers tekenen ervoor dat zij:

- het formulier volledig naar waarheid invullen en zo nodig een verklaring van de behandelend arts bijvoegen;
- bij de start van een nieuw schooljaar contact op zullen nemen om de stand van zaken opnieuw te bespreken;
- direct contact op zullen nemen met de school bij verandering in de medische conditie van de leerling, van het medicijn of bij verandering van de manier waarop het medicijn verstrekt moet worden of de medische handeling moet worden uitgevoerd;
- ervoor zorgen dat voldoende medicijn in oorspronkelijke verpakking (met etiket, voorschrift en de naam van de leerling) op school aanwezig zijn;
- duidelijk aangeven of hun kind wel of niet zelf de medicatie inneemt of toedient;
- zelf letten op de vervaldatum van de medicijnen;
- toestemming geven aan de school voor het gebruik van deze bijzondere persoons- en gezondheidsgegevens voor doeleinden zoals in dit protocol is vastgelegd. Ook met toestemming geldt dat school het principe van dataminimalisatie moet toepassen. Dus beperk het delen van deze informatie (bijv. waar in Somtoday komt deze info te staan en wie kan dat zien?). Ook heeft de school de verantwoordelijkheid voor een voldoende beveiliging van de gegevens.

De schoolleiding van de school tekent ervoor dat:

- er zorg voor wordt gedragen dat er bedrijfshulpverlening op school is (BHV);
- er zorg voor wordt gedragen dat het bovengenoemde formulier met de afspraken op een voor alle betrokkenen bekende, duidelijke en veilige plaats is opgeborgen;
- er zorg voor wordt gedragen dat er een ruimte beschikbaar is.

Het invullen en ondertekenen van het formulier, vrijwaart de medewerker niet van verkeerd handelen en de consequenties daarvan. Met het protocol en het formulier zorgt de school er met name voor dat zij alles in het werk heeft gesteld om zo zorgvuldig mogelijk te handelen.

2.3. (Reguliere) medische handelingen

De CVO Groep voert het beleid dat **BHV en** medewerkers **geen medische handelingen** mogen uitvoeren. Er is overigens geen sluitende definitie van het begrip 'medische handeling'. Het komt neer op 'handelingen die gericht zijn op het genezen van zieken'. In uitzonderlijke situaties en na voorafgaand overleg tussen de rector / directeur, de

ouders/verzorgers en eventueel huisarts en specialist, kan worden nagegaan of het in acute situaties mogelijk is om toch medewerking te verlenen. De medewerking die in dat geval zal worden verleend, bestaat uit **het beschikbaar stellen van een ruimte en de zorg voor een adequate opslag van de medicatie.**

Dit houdt concreet in, dat reguliere medische handelingen, bijvoorbeeld het op regelmatige tijden toedienen van injecties, zetabletten of sondevoeding etc. als gevolg van een chronische ziekte of aandoening, **te allen tijde door ouders/verzorgers dienen te worden uitgevoerd of door een bevoegde derde die daarvoor door de ouders/verzorgers is gemachtigd**, zijnde geen medewerker van de CVO Groep. Uitzondering hierop zijn medewerkers van onze VSO scholen, waar het vaak, vanwege het feit dat leerlingen niet in een reguliere thuissituatie verblijven, onmogelijk is om ouders op school te laten komen voor het toedienen van orale medicijnen.

Ouders/verzorgers overleggen in dat geval van te voren met de schoolleiding over:

- wie naar school komt om de handeling(en) uit te voeren;
- wanneer de handeling moet/kan plaatsvinden;
- de ruimte waar de handeling kan plaatsvinden;
- hoe te handelen als er iets verkeerd gaat (bijv. verpleegkundige verschijnt niet of niet op de afgesproken tijd of er volgt een onverwachte reactie op de handeling);
- wie in het oog houdt of alles verloopt, zoals afgesproken (denk daarbij ook aan afwezigheid van de medewerker waarmee de afspraken worden gemaakt);
- wijze en tijd van informeren als er een wijziging in de afspraken komt.

De afspraken m.b.t. bovengenoemde punten worden vastgelegd en alle documenten m.b.t. medische handelingen en medicijnverstrekking in noodgevallen worden door de ouders/verzorgers ondertekend.

Bovenstaande geldt alleen voor medische handelingen tijdens schooltijd op school. In alle overige gevallen, zoals werkwerken, excursies etc. voorziet de school hier niet in.

2.4 Werkweken en excursies

Ouders/verzorgers zijn verplicht om de organisatoren van werkweken, excursies en andere buitenschoolse activiteiten te informeren over medicijngebruik en andere relevante medische gegevens van een leerling. Ouders/verzorgers mogen er niet vanuit gaan dat informatie die ze met een specifieke medewerker hebben gedeeld bekend is bij andere medewerkers.

Vooraf wordt met de organisator besproken of een leerling met een medisch probleem mee kan gaan met de werkweek of excursie. Ouders/verzorgers zijn verplicht de medische informatie over hun kind door te geven aan de organisator. De leerling en diens ouders/verzorgers zijn verantwoordelijk voor het bij zich hebben en innemen van eventuele medicatie of medische hulpmiddelen.



3. Bijlagen

Hieronder staan de bijlagen genoemd die op de volgende bladzijden zijn te vinden. Als de bijlage een formulier is dat door de ouders/verzorgers ingevuld dient te worden dan is dat formulier te downloaden van de website van de school of op school op te vragen.

Bijlage 1: Toestemmingsformulier

Het betreft afspraken over hoe de school zal handelen voor het geval een leerling ziek wordt op school. Het gaat voor dit formulier niet om specifieke medische situaties. N.a.v. de gegevens die worden ingevuld, kunnen wel gesprekken volgen met ouders/verzorgers voor het organiseren van de zorg die nodig is voor een leerling.

Bijlage 2: Afspraken m.b.t. medische handelingen op school

Dit formulier vullen ouders/verzorgers en school in als er afspraken zijn gemaakt over noodzakelijke medische handelingen die op school worden uitgevoerd door derden.

Bijlage 3: Hoe te handelen bij een calamiteit

Deze bijlage beschrijft hoe te handelen bij een calamiteit.

Bijlage 4: Handelingen waarvoor de wet BIG geldt (voorbehouden handelingen)

Deze bijlage geeft aan voor welke handelingen voorgeschreven bekwaamheidseisen bestaan en alleen verricht mogen worden door artsen of daartoe opgeleide verpleegkundigen. BIG staat voor Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg.

3.1 Bijlage 1: Verklaring Toestemming tot handelwijze voor als de leerling ziek wordt of gewond raakt op school

Het kan voorkomen dat uw kind gezond naar school gaat en tijdens de schooluren ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt geprikt of iets dergelijks. In zo'n geval zal de school altijd contact opnemen met u als ouders, verzorgers of met een andere, door u aangewezen, persoon.

Een enkele keer komt het voor dat al deze personen niet te bereiken zijn. Als deze situatie zich voordoet, zal de school een zorgvuldige afweging maken waar uw kind gebaat bij is en zal er bij twijfel altijd een arts geconsulteerd worden.

Op dit formulier kunt u aangeven met welke personen achtereenvolgens contact gezocht moet worden als de ouders/verzorgers niet bereikbaar zijn.

Ondergetekende gaat akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

Naam leerling + pasfoto		Geb. datum:
Naam ouder/verzorger: (1 ^e waarschuwingsadres)		Tel. thuis:
		Tel. werk:
		Mobiel nr.:
Naam huisarts:		Tel. nr.:
Te waarschuwen als ouder/ verzorger niet bereikbaar is		
1 Naam: Relatie tot leerling:		Tel. thuis:
		Tel. werk:
		Mobiel nr.:
2 Naam: Relatie tot leerling:		Tel. thuis:
		Tel. werk:
		Mobiel nr.:
Mijn kind is overgevoelig of allergisch voor:		



U, ouders/verzorgers, bent verplicht, en ervoor verantwoordelijk, ervoor te zorgen dat de gegevens op dit formulier zolang uw kind bij ons op school zit, actueel zullen blijven en op school aanwezig zijn. Het is voor de gezondheid van uw kind van groot belang dat de gegevens actueel blijven.

Om die reden verklaart u dan ook dat u veranderingen direct zult doorgeven aan de directie van de school.

Ondertekening door ouders/verzorgers:

Plaats:

Datum:

Naam:

Handtekening:

3.2 Bijlage 2: Afspraken m.b.t. het uitvoeren van medische handelingen op school

Ondergetekenden (ouders/verzorgers en school) verklaren de volgende afspraken met elkaar gemaakt te hebben met betrekking tot uitvoering van de zogenaamde 'medische handelingen' op school bij:

Naam leerling:		Geb. datum:
Adres:		
Postcode en woonplaats:		
Naam ouders/verzorgers:		
	Tel. thuis:	Tel. thuis:
	Tel. werk:	Tel. werk:
	Mobiel nr.:	Mobiel nr.:
Artsen		
Naam huisarts:		Tel.nr.:
Naam specialist:		Tel.nr.:
<p>Afgesproken is, dat bij bovengenoemde leerling de voor hem/haar noodzakelijke medische handelingen op school zullen worden uitgevoerd:</p> <p>_____</p> <p>door de vader/moeder/een derde *), namelijk _____(naam) te bereiken op _____(telefoonnummer), niet zijnde een medewerker van de CVO Groep.</p> <p>*) doorhalen hetgeen niet van toepassing is</p>		
Medicatie		
Beschrijving medische handeling:		
Deze handeling is nodig vanwege aandoening/ziekte		
Frequentie van handeling:		
In lokaal / kamer met nr.:		
Bij vaste momenten:	om uur	om Uur
	om uur	om Uur
Of in een situatie van: (shock, allergie, acute...)		

Aanvullende opmerkingen:	
Contactpersoon school:	

Verder is afgesproken dat:

- als degene die de medische handeling zou verrichten, niet op de afgesproken tijd kan verschijnen, hij/zij daarover de school zo snel mogelijk op de hoogte stelt en aangeeft hoe het opgelost wordt;
- als degene die de medische handeling zou verrichten, niet op de afgesproken tijd verschijnt zonder bericht, de ouder telefonisch wordt benaderd door de school;
- de ouders/verzorgers bijhouden of de medische handeling op de juiste tijd en wijze plaatsvindt.
- School op een verantwoorde en veilige manier met de medische gegevens omgaat en deze niet onnodig zal delen met anderen.

De ouders/verzorgers zijn verplicht en ervoor verantwoordelijk dat de gegevens van dit formulier, zolang uw kind bij ons op school zit, actueel is en draagt er zorg voor dat de noodzakelijke gegevens altijd op school beschikbaar zijn. Het is van groot belang dat de gegevens actueel blijven.

U verklaart om die reden dan ook dat u veranderingen direct zult doorgeven aan de directie van de school.

Ondertekening

Datum:

Datum:

Plaats:

Plaats:

Ouder/verzorger of leerling (vanaf 16 jaar):

Namens de school:

Naam:

Naam:

Functie:

Handtekening:

Handtekening:

3.3 Bijlage 3: Afspraken m.b.t. het uitvoeren van medische handelingen op VSO school

Ondergetekenden (ouders/verzorgers/voogden en school) verklaren de volgende afspraken met elkaar gemaakt te hebben met betrekking tot uitvoering van de zogenaamde 'medische handelingen' op school bij:

Naam leerling:		Geb. datum:		
Adres:				
Postcode en woonplaats:				
Naam ouders/verzorgers/voogd				
	Tel. thuis:	Tel. thuis:		
	Tel. werk:	Tel. werk:		
	Mobiel nr.:	Mobiel nr.:		
Artsen				
Naam huisarts:		Tel.nr.:		
Naam specialist:		Tel.nr.:		
<p>Afgesproken is, dat bij bovengenoemde leerling de voor hem/haar noodzakelijke medische handelingen op school zullen worden uitgevoerd:</p> <p>_____</p> <p>door de vader/moeder/een derde/medewerker namelijk _____(naam) te bereiken op _____(telefoonnummer).</p> <p>Medewerkers van school dienen, indien noodzakelijk, alleen orale medicatie toe onder strikte voorschriften.</p> <p>*) doorhalen hetgeen niet van toepassing is</p>				
Medicatie				
Beschrijving medische handeling:				
Deze handeling is nodig vanwege aandoening/ziekte				
Frequentie van handeling:				
In lokaal / kamer met nr.:				
Bij vaste momenten:	om	uur	om	Uur
	om	uur	om	Uur

Of in een situatie van: (shock, allergie, acute...)	
Aanvullende opmerkingen:	
Contactpersoon school:	

Verder is afgesproken dat:

- als degene die de medische handeling zou verrichten, niet op de afgesproken tijd kan verschijnen, hij/zij daarover de school zo snel mogelijk op de hoogte stelt en aangeeft hoe het opgelost wordt;
- als degene die de medische handeling zou verrichten, niet op de afgesproken tijd verschijnt zonder bericht, de ouder telefonisch wordt benaderd door de school;
- de ouders/verzorgers bijhouden of de medische handeling op de juiste tijd en wijze plaatsvindt.
- School op een verantwoorde en veilige manier met de medische gegevens omgaat en deze niet onnodig zal delen met anderen.

De ouders/verzorgers/voogden zijn verplicht en ervoor verantwoordelijk dat de gegevens van dit formulier, zolang uw kind bij ons op school zit, actueel is en draagt er zorg voor dat de noodzakelijke gegevens altijd op school beschikbaar zijn. Het is van groot belang dat de gegevens actueel blijven.

U verklaart om die reden dan ook dat u veranderingen direct zult doorgeven aan de directie van de school.

Ondertekening

Datum:

Datum:

Plaats:

Plaats:

Ouder/verzorger/voogd of leerling (vanaf 16 jaar):

Namens de school:

Naam:

Naam:

Functie:



Handtekening:

Handtekening:

3.4 Bijlage 4: Hoe te handelen bij een calamiteit?

1. Laat de leerling niet alleen. Probeer rustig te blijven.
2. Observeer de leerling goed en probeer hem of haar gerust te stellen.
3. Waarschuw zo snel mogelijk een bedrijfshulpverlener (BHV-er) voor bijstand.
4. Kijk of er een medisch formulier voor de betreffende leerling aanwezig is.
5. Bel direct de huisarts in de buurt en als bekend, de huisarts en/of de specialist van de leerling.
6. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
7. Geef door naar aanleiding van welk medicijn of 'medische handeling' de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt).
8. Zorg ervoor dat alle relevante gegevens van de leerling bij de hand zijn (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
 - naam van de leerling;
 - geboortedatum;
 - telefoonnummer van ouders/verzorgers en/of andere, door de ouders/verzorgers aangewezen, persoon;
 - naam + telefoonnummer van huisarts/specialist;
 - ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.
9. Bel de ouders/verzorgers (bij geen gehoor een andere, door de ouders/verzorgers aangewezen persoon):
 - leg duidelijk uit wat er gebeurd is;
 - vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd;
 - in geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis de leerling is gegaan.

3.5 Bijlage 5: Handelingen waarvoor de wet BIG geldt

BIG staat voor: Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg. De Wet BIG geeft regels voor beroepen in de gezondheidszorg en biedt personen bescherming tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen.

Het BIG-register is een onderdeel van de Wet BIG. BIG-handelingen zijn handelingen die risicovol zijn, zoals het geven van injecties en het toedienen van sondevoeding. Deze mogen slechts worden uitgevoerd door artsen en door verpleegkundigen die hiervoor een bekwaamheidsverklaring moeten hebben. Met het delegeren van het verrichten van deze handelingen aan medewerkers in het onderwijs, moet met grote zorgvuldigheid worden omgegaan. Een specialist kan een medewerker handelingsbekwaam achten. Dit heeft echter niet tot gevolg dat deze medewerker niet meer aansprakelijk is voor zijn handelen; hij of zij blijft wettelijk aansprakelijk. Het verzekeren van dit risico is bij sommige verzekeringsmaatschappijen mogelijk.

De wet BIG is niet van toepassing, als er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen en is in dat kader ook altijd aansprakelijk voor zijn (niet) handelen.